

ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ ОФІЦЕРІВ ЯК ОДИН ІЗ НАЙВАЖЛИВІШИХ ЧИННИКІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Одним з найважливіших чинників професійної підготовки майбутніх фахівців є процес їх адаптації до нових умов перебування, тобто вищого навчального закладу, де провідною діяльністю є навчальна, що впливає на їхній емоційний комфорт. Саме в цей момент майбутні спеціалісти, в нашому випадку майбутні суднові офіцери, перебувають у складній ситуації знайомства з новими формами діяльності, спілкування, дозвілля, співвідносять власні сподівання з реальністю.

Мета дослідження – проаналізувати поняття «адаптація» та визначити її роль у формуванні професійно значущих якостей майбутніх суднових офіцерів.

Завдання дослідження:

- на основі теоретичного аналізу психолого-педагогічної уточнити зміст основних понять дослідження;

- обґрунтувати вплив дисциплін суспільно-гуманітарного циклу на формування професійно значущих якостей майбутніх суднових офіцерів.

Предмет дослідження – психологічна адаптація як основа подальшої професійної підготовки майбутніх суднових офіцерів.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх суднових офіцерів.

Т. Алексєєва тлумачить зазначений феномен як процес пристосування

особистісних якостей до умов даного вузу і формування на цій основі нових соціально і професійно значущих якостей, що забезпечують реалізацію особистісного потенціалу студента [1, с. 28].

Т. Волгіна акцентує, що адаптація до вузівського образу життя, навчання, дозвілля пов'язана зі стрімкою зміною соціального стану особистості. Основний зміст процесу адаптації дослідниця визначає як: нове ставлення до професії; засвоєння нових навчальних норм, оцінок, способів та прийомів самостійної роботи; пристосування до нового навчального колективу, його звичаїв та традицій; оволодіння новими видами наукової діяльності, науково-дослідної роботи студентів; пристосування до нових побутових умов у студентському гуртожитку, нових зразків студентської культури, нових форм використання вільного часу [2].

В. Семіченко запропонувала концепцію системного розгляду процесу адаптації. В її основі лежить ідея про те, що загальна ефективність процесу адаптації людини суттєво залежить від інтеграційних тенденцій особистості. Загальний процес адаптації – це складне явище, яке має певну структуру, складається із багатьох відносно незалежних процесів. Кожен із них обслуговує певну систему відносин, які виникають у людини з відповідною системою, і в сукупності з ними та відповідними зв'язками складає певний структурний компонент [3].

Таким чином, під адаптацією розглядають процес пристосування організму до нового середовища. Мова йде про цілісне, системне пристосування, що об'єднує біологічний, психологічний та соціальні рівні. Суттєвий вплив на формування професійно значущих якостей майбутніх судових офіцерів мають саме дисципліни суспільно-гуманітарного циклу, оскільки вони викладаються протягом адаптаційного процесу до вищої школи та особистісного становлення і розвитку курсанта, вони містять значні потенційні можливості для реалізації принципів діалогічності й особистісної активності для фахової самореалізації. Формуванню особистісних професійно значущих якостей відбувається у процесі проведення лекційних, семінарських

занять, під час проведення дискусій у формі «круглого столу», ділових ігор тощо.

Суспільно-гуманітарні дисципліни є тією чарункою, що поєднує дві складові професійної діяльності «людина-механізм» та «людина-людина» через принципи неперервності, комплексності та дієвої активності. Слід зазначити, що відповідно до цих принципів формування професійно значущих якостей майбутніх судових офіцерів відбувається з перших днів їх перебування у вищому навчальному закладі та триває протягом усього періоду навчання; кожний предмет суспільно-гуманітарного циклу є включеним у навчально-виховний процес і є, безпосередньо, тим елементом, котрий бере участь у формуванні фахових якостей.

Таким чином, суспільно-гуманітарні дисципліни є суттєвим підґрунтям формування особистісних якостей, котрі сприяють особистісній самореалізації у царині професійної діяльності.

Література

1. Алексеева Т. В. Психологічні фактори та прояви процесу адаптації студентів до навчання у вищому навчальному закладі [Текст] / Т. В. Алексеева : дис. канд. психол. наук: 19.00.01; КНУ ім. Тараса Шевченка. – К., 2003. – 204 с.
2. Волгина Т. Ю. Адаптация студентов к обучению в педагогическом вузе: трудности, проблемы, пути их решения [Текст] / Т. Ю. Волгина // Электронный научный журнал «Вестник Омского государственного педагогического университета». – Вып. 2007. – Режим доступа : [Www.omsk.edu](http://www.omsk.edu).
3. Семиченко В. А. Психология деятельности. – К. : Издатель Ешке А. Н., 2002. – 248 с.